

... en vissen in de ether

Onderzoek naar migratie en paargedrag van vissen richtte zich tot nu toe vooral op zalmachtigen. Maar karperachtigen zoals blankvoorn en kopvoorn kunnen ook over grote afstanden migreren. In de eerste helft van 2004 bestudeerden onderzoekers van IBW en IN het paargedrag van blankvoorns en kopvoorns in de Kleine Nete. We vingden de vissen met een elektrovisserijapparaat in het traject tussen de watermolen-stuw in Grobbendonk en de stuw-vistrap in Herentals. We rustten acht blankvoorns en elf kopvoorns met een miniatuur radiozender uit, waardoor we ze dagelijks konden opsporen.

De vissen verplaatsten zich elke dag over relatief kleine afstanden (131 m), behalve in de paaiperiode (tot 3 km per dag). Opvallend is dat alle blankvoorns hun migratie startten tussen 4 en 12 april, wanneer de watertemperatuur 9 à 11 °C bedroeg. De kopvoorns begonnen pas vanaf 15 april aan de paaitrek, bij een watertemperatuur van 11,8 °C. Beide soorten gebruikten stroomversnellingen als paaiplaats. Sommige vissen trokken in één ruk naar hun bestemming, terwijl andere het in verschillende etappes deden.

Slechts twee van de acht blankvoorns migreerden stroomopwaarts over de vistrap. We weten niet of dit te maken heeft met het functioneren van de vistrap of met een gebrek aan stimulans voor de vissen. Stroomafwaarts van de vistrap bevindt zich waarschijnlijk een aantrekkelijk en

Contactpersonen

Caroline Geeraerts, tel.: 02-658 04 25; e-mail: caroline.geeraerts@lin.vlaanderen.be - Johan Coeck, tel.: 02-558 18 41; e-mail: johan.coeck@instnat.be

geschikt paaihabitat met een stroomversnelling, waterplanten, voedsel en zuurstofrijk water.

Twee blankvoorns migreerden stroomafwaarts om vervolgens een zijrivier, de Aa, op te trekken. Nadat ze hier een poosje verbleven, verloren we contact met hen. Het is niet duidelijk wat ze na de paaitrek deden.

Na de paaiperiode zwommen de meeste voorns terug stroomafwaarts naar hun oorspronkelijke plaats in de rivier, waar ze hun gewone leventje van voordien weer opnamen.

Eén of meer indicatorsoorten?

Tijdens recent onderzoek gingen we na in hoeverre één soort, het bedreigde gentiaanblauwtje, een bruikbare indicator kan zijn voor de kwaliteit en kwantiteit van natte heide in de Kempen.

Voor de studie onderzochten we in 9 nattheidegebieden telkens een plek met en een plek zonder gentiaanblauwtje. In totaal identificeerden we 624 plant- en diersoorten uit 20 taxonomische groepen. Plekken met het gentiaanblauwtje bleken beduidend rijker te zijn aan typische nattheidesoorten en aan Rode-Lijstsoorten dan plekken zonder. Maar we konden geen duidelijk verschil in biotoopkwaliteit vinden. Als maat voor de biotoopkwaliteit bekeken we het aantal biotoopkenmerken die typisch zijn voor intacte natte heiden.

Daarnaast selecteerden we, op basis van diverse criteria, een meersoortengroep waarvan de soorten samen complementaire informatie verschaffen over de kwaliteit en kwantiteit van natte heide. Deze groep bestond uit 2 vogels (roodborsttapuit en wulp), 2 libellen (koraaljuffer en venwitsnuitlibel), 2 dagvlinders (heideblauwtje en groentje), 2 hogere planten (witte of bruine snavelbies en beenbreek) en 1 sprinkhaan (heidesabelsprinkhaan). We vonden een sterk positief verband tussen het aantal soorten uit de meersoortengroep en het aantal typische nattheidesoorten op de verschillende plekken. Dit verband ging ook op voor de kwaliteit van de plekken: hoe meer soorten uit de groep, hoe hoger de kwaliteit.

Doordat je informatie van verschillende, complementaire soorten gebruikt, kan je met de meersoortengroep ook veel

meer afleiden over biotooppoppervlakte en configuratie, kwetsbaarheid voor versnippering, vermesting, verdroging, enz. dan met één enkele soort. We pleiten ervoor om vaker gebruik te maken van gecombineerde kennis uit verschillende taxonomische groepen in allerlei toepassingen in het natuurbehoud zoals planning, monitoring en beheer.

Meer info vind je in: Maes D. & Van Dyck H. (2005), Habitat quality and biodiversity indicator performances of a threatened butterfly versus a multispecies group for wet heathlands in Belgium. *Biological Conservation* 123: 177-187.

Contactpersoon:

Dirk Maes, tel.: 02-558 18 37; e-mail: dirk.maes@instnat.be